

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА НАН УКРАЇНИ ім. В. Д. КОРЕЦЬКОГО
ІНСТИТУТ СОЦІОЛОГІЇ НАН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПСИХОЛОГІЇ ІМ. Г. С. КОСТЮКА НАПН УКРАЇНИ**

НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

СУЧАСНІ СОЦІОГУМАНІТАРНІ СТУДІЇ: ПРОБЛЕМАТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали
Науково-методичної Інтернет-конференції**

20-21 травня 2025 р.

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

Київ НУХТ 2025

Науково-методична Інтернет-конференція «Сучасні соціогуманітарні студії: проблематика та перспективи»: Матеріали наук.-метод. Інтернет-конф. Київ, 20-21 травня 2025 р.: тези доп. К.: НУХТ, 2025. 110 с.

Видання містить тези доповідей учасників Науково-методичної Інтернет-конференції.

Розглянуто актуальні питання історії, філософії, психології, соціології та навчально-методичної роботи з вивчення гуманітарних дисциплін у сучасному вищому навчальному технологічному закладі, узагальнено підсумки вивчення проблем методичної роботи у контексті сучасних тенденцій розвитку освітнього та науково-освітнього процесів.

Розраховано на здобувачів вищої освіти, аспірантів, викладачів, наукових працівників, яких цікавлять питання, пов'язані з науковою та навчально-методичною роботою в сучасних умовах.

Матеріали конференції подано в авторській редакції

Редакційна колегія: *О. Ю. Шевченко, С. В. Токарчук, Н. М. Левицька, С. І. Блаженко, М. О. Масліков, М. В. Шепельова, С. Б. Буравченкова, Л. М. Приблуда, Н. В. Логвиненко*

НУХТ, 2025

ЗМІСТ

1. Береговий Сергій – к. іст. н., доцент, Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна

Левицька Надія – д. іст. н., професор, завідувач кафедри гуманітарних дисциплін, Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна

НА ШЛЯХУ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОГО ГРОМАДЯНСТВА: ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ НОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ГРОМАДЯНСЬКА ПОЗИЦІЯ ТА МЕДІАГРАМОТНІСТЬ» У НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ.

2. Боровицька Олена – к. філос. н., доцент Київський національний лінгвістичний університет, м. Київ, Україна

ПСИХОЛОГІЯ ТВОРЧОСТІ У ЦИФРОВІЙ ГУМАНІТАРНІЙ ПАРАДИГМІ

3. Буравченкова Світлана – к. іст. н., професор, Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна

Пилипенко Олександр – д. іст. н., професор, Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна

РОЛЬ СОЦІОГУМАНІТАРНИХ НАУК У НАВЧАЛЬНОМУ ТА НАУКОВОМУ ПРОЦЕСАХ СЬОГОДЕННЯ

4. Гайворонський Гліб – здобувач-магістрант, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

ЕВДЕМОНІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ЖІНОК В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

5. Гайворонська Наталія – викладач, відокремлений структурний підрозділ «Полтавський фаховий коледж Національного університету харчових технологій», Україна

РОЛЬ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ СВІТОГЛЯДУ СУЧАСНОГО ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ (на прикладі вивчення «Соціології»)

6. Гавриленко Наталія – викладач соціально-економічних дисциплін, викладач-методист, ВСП «Полтавський фаховий коледж Національного університету харчових технологій», Україна

ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ СУЧАСНОГО ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ КРІЗЬ ПРИЗМУ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

7. Дригус Марія – старший науковий співробітник, кандидат психологічних наук, провідний науковий співробітник, Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, м. Київ, Україна

ДО ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ САМОЕФЕКТИВНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

8. Дідковська Олександра – здобувач, Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна

Науковий керівник: д. іст. н., професор **Надія Левицька**, Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна

ВПЛИВ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ ДЕРЖАВНОСТІ ТА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ» НА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ТА ІДЕНТИЧНОСТІ В ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ СВІТИ

9. Ільницька Вікторія – здобувач, *Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна*

Науковий керівник: *к. філол. н. Людмила Приблуда, Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна*

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК СКЛАДОВОЇ САМОРОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ЗДОБУВАЧІВ-ФІЛОЛОГІВ

10. Кавара Вікторія – викладач, *спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Відокремлений структурний підрозділ «Волинський фаховий коледж Національного університету харчових технологій», м. Луцьк, Україна*

Кавара Артем – викладач, *спеціаліст, Відокремлений структурний підрозділ «Волинський фаховий коледж Національного університету харчових технологій», м. Луцьк, Україна*

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПРИ ВИКЛАДАННІ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ГАЛУЗІ ЗНАНЬ «СФЕРА ОБСЛУГОВУВАННЯ»

11. Ковальчук Наталія – викладач, *спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Відокремлений структурний підрозділ «Волинський фаховий коледж Національного університету харчових технологій», м. Луцьк, Україна*

МОВНА ПІДГОТОВКА ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

12. Латиш Наталія – *к. психол. н., доцент, Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, м. Київ, Україна*

ПРОЯВИ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

13. Латиш Олег – *аспірант кафедри психології, соціальної роботи та педагогіки, Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського, м. Київ, Україна*

ПРОЯВИ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ В УСКЛАДНЕНИХ УМОВАХ

14. Левицька Надія – *д. іст. наук, професор, завідувач кафедри гуманітарних дисциплін, Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна*

Береговий Сергій – *к. іст. н., доцент, Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна*

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ

15. Медвідь Марія – здобувач, *Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна*

Науковий керівник: *к. філос. н., доцент Лариса Саракун, Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна*

КОНЦЕПЦІЯ «ТІНІ» К. ЮНГА ЯК НЕПРИЙНЯТТЯ СЕБЕ

16. Миткевич Діана – здобувач, *Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна*

Науковий керівник: *д. іст. н., професор Надія Левицька, Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

17. Моляко Валентин – дійсний член НАПН України, доктор психологічних наук, професор, *Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, м. Київ, Україна*

ПРОЯВИ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ СУБ'ЄКТА В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО ДИСКОМФОРТУ

18. Ніколаєва Наталія – здобувач, першого року навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти, *Національний університет фізичного виховання і спорту України, м. Київ, Україна*

ПОЛІТИКА РУСИФІКАЦІЇ В УКРАЇНІ ЯК ЗАСІБ КУЛЬТУРНОЇ АСИМІЛЯЦІЇ (ЗА СПОГАДАМИ П. КОВАЛЕНКА)

19. Пивоваренко Олена – к. іст. н., доцент, *Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна*

СТРАТЕГІЇ ПОДОЛАННЯ КОНФЛІКТІВ СЕРЕД СТУДЕНТІВ ЗВО: АНКЕТНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ В РАМКАХ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

20. Пилипенко Олександр – д. іст. н., професор, *Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна*

ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

21. Петренко Ірина – д. іст. н., професор, *Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, м. Полтава, Україна*

ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН ІСТОРИЧНОГО ПРОФІЛЮ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

22. Помаз Юлія – к. іст. н., доцент, *Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ІНФОРМАЦІЙНУ ЕПОХУ: ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ

23. Приблуда Людмила – к. філол. н., доцент, *Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна*

ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ФІЛОЛОГІЧНОГО НАПРЯМКУ

24. Пуленко Ігор – викладач суспільних дисциплін, викладач-методист, відокремлений структурний підрозділ *«Полтавський політехнічний фаховий коледж Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», Україна*

ФІЛОСОФІЯ І СВІТОГЛЯД: ДІАЛОГ МИСЛЕННЯ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Проведені дослідження надали можливість здійснити таку класифікацію рівнів творчого мислення, виділивши чотири – найпростіший, репродуктивний, продуктивний, творчий.

ЛІТЕРАТУРА

1. Функціонування творчого мислення в інформаційно-віртуальному просторі суб'єкта : монографія / В. О. Моляко, Ю. А. Гулько, Н. А. Ваганова [та ін.] ; за ред. В. О. Моляко. Київ, 2021. 165 с.

ПОЛІТИКА РУСИФІКАЦІЇ В УКРАЇНІ ЯК ЗАСІБ КУЛЬТУРНОЇ АСИМІЛЯЦІЇ (ЗА СПОГАДАМИ П. КОВАЛЕНКА)

Наталія Ніколаєва

*Національний університет фізичного виховання і спорту України,
м. Київ, Україна*

Українці століттями страждали від русифікації та досі борються з її наслідками. Каталізатором відновлення зацікавленості до власної культури стало повномасштабне вторгнення РФ на територію України у 2022 році.

Як показує статистика, в 2021 році в українських чартах було 75% російських пісень, але у 2023–2024 роках цей показник впав приблизно до 20%, натомість 65% пісень стали україномовними [2].

Українці почали масово відмовлятися від ворожої культури, розуміючи, що податки із прослуховувань пісень і переглядів відео блогерів, ідуть на забезпечення російської армії. Але проблема толерування російської культури набагато глибша і полягає не тільки в фінансуванні ворога.

Усім відомо, що культура – це серце нації, а коли воно зупиняється – нація помирає. Музика, фільми, книжки – просочені традиціями, що відображають менталітет та світогляд народу. Імперіалізм, шовінізм та апропріація тече в крові росіян, яку вони активно транслюють.

Наприклад, поема О. Пушкіна «Полтава», де автор у негативному світлі зображує Мазепу, а саме страшним лиходієм: зрадником, егоїстом, який діє виключно у власних інтересах. Кохання І. Мазепи також егоїстичне. Марія –

хрещениця І. Мазепи, дочка генерального писаря В. Кочубея. Коли герой не отримує бажаного, то посилає на страту батька коханої. Перед стратою він піддає того страшним тортурам, щоб вивідати таємницю про захований скарб [4].

І. Тургенєв у романі «Рудін» висміював українську мову: «Да разве существует малороссийский язык? Я попросил раз одного хохла перевести следующую, первую попавшуюся мне фразу: «Грамматика есть искусство правильно читать и писать». Знаете, как он это перевел: «Храматыка е выскусствоправыльночытаты ы пысаты...»Что ж, это язык, по-вашему? самостоятельный язык?» [3].

Російська пропаганда щодо величі і могутності російської мови зародилась в Російській імперії, закріпилась в СРСР і продовжує працювати у сучасній Росії. І ця потужна машина пропаганди настільки сильна, що в неї вірять не лише росіяни, але й деякі українці.

Навіть, зараз можна почути, що українська мова «сільська», а російська інтелігентна, визнана однією з шести мов світового значення. По-перше, якщо б не села, наша мова могла б взагалі стати мертвою, бо селяни не прогинались під дудку українофобної влади. Неможливо переоцінити їх величезний вклад у збереження мови, звичаїв і традицій. По-друге, ця теза є чистої води пропаганда. Звісно, у всі часи в Україні була інтелігенція: письменники, актори, композитори, які так само спілкувались українською мовою, активно розвивали українську культуру.

Нав'язане внутрішнє україноненависництво шляхом русифікації, міцно вкоренилось у підсвідомість та сприяє поширенню меншовартості. Це явище прослідковується у спогадах українського режисера, актора та педагога, Прохора Коваленка, виданих у 1962 р. незадовго до смерті автора.

Він був не просто українським актором, а й діячем, який активно сприяв розвитку саме української культури. Впродовж своєї кар'єри працював у театрі М. Садовського, Київському театрі імені Івана Франка, численних периферійних театрах України, а також викладав у Київському інституті

театрального мистецтва. Виконав епізодичні ролі у фільмах «Земля» (1930), «Щорс» (1939) (обидва — реж. О. Довженко), «Вершники» (1939; реж. І. Савченко). Також, був автором книжок, відповідно, написаних українською: «Незабутнє. Спогади старого актора» (1962 р.), «Шляхи на сцену» (1964 р.), «Театральний грим» (1953 р.).

Згідно спогадів Прохора Тихоновича, з метою постановки п'єс М. Старицького акторами драмгуртка самодіяльного мистецтва в 1904 р., йому як старості, доручили зустрітися із Михайлом Петровичем і отримати від нього тексти творів. Під час зустрічі із М. Старицьким відбувся цікавий діалог. Хоч П. Коваленко був із села і говорив суржилом, але приїхав у Київ перейшов на «модну» російську, під тиском суспільства. До речі, ця практика існує і зараз.

Йому взагалі було ніяково спілкуватись, як він сам сказав «російсько-українською мішаниною», тоді як письменник говорив літературною мовою. Коли хлопець розказував на які спектаклі ходив, то перерахував російські, а Михайло Петрович запитав, чи ходить він в український театр. Прохор Тихонович відповів, що передивився всі українські п'єси, а «Суєту», навіть, два рази і йому не зрозуміло, чому у ній всі розмовляють «по-селянські», хоча всі культурні люди спілкуються російською. На що М. Старицький зауважив, що він і сам спілкується українською. Хлопець задумався, бо вважав письменника інтелігентом. Письменник додав, що якщо б для життєвої правдивості п'єса була б написана на половину російською, тоді б вона вже не була українською.

Наразі так само ідуть дискусії, щодо «російськомовної» творчості українських митців, і чи можна її вважати внеском в українську культуру.

Судячи з подальшої творчої діяльності, молодий актор не пропустив повз вуха мудрі слова письменника. На тезу, що українська мова бідніша і за її допомогою не все можна висловити, Михайло Петрович аргументує, що це дивлячись як нею володіти. «А ви знаєте, чому російська мова багатіша? Тому що в росіян є свої школи, гімназії, університети, от тому й мова в них

багатіша, і література, і загальна культура вища, а українських шкіл бачили ви хоч одну, навіть приватну? І це не наша вина, а наша біда» [1, с. 111 – 121].

Після підписання Валуєвського циркуляру 1863 р. та прийняття Емського указу 1876 р., не те що школи позакривали, а взагалі заборонили назву Україна, замінивши її на «Малоросію». Дуже зручно позакривати українські школи, заборонити видавати книжки українською, щоб культура просто не могла розвиватись, а те, що вже існувало звести до абсурду, спаплюжити і висміювати за примітивність, створюючи стереотипи про «дурних хохлів», тим самим возвеличивши себе.

У 1917 р. П. Коваленко став членом товариства «Національний театр» – творчої громадської організації, яка була створена за ініціативи представників української літературно-мистецької громадськості (зокрема, представників театру М. Садовського, Театральної студії, очолюваної Л. Курбасом, Музично-драматичної школи М. Лисенка) для піднесення художнього рівня українського театрального мистецтва. А також стояв у витоків українського радіотеатру.

Говорячи про сучасну проблему мовного питання, недоречно покладати провину за стан української культури на тих, чиї мовні звички є наслідком історичних обставин, а саме тривалої русифікації. Вони, скоріше, є жертвами, а не винуватцями. Лагідна українізація програє по інтенсивності примусовій русифікації. Це довготривалий процес, який має бути добровільним і усвідомленим.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коваленко П. Незабутнє : спогади старого актора / П. Коваленко. Київ : Радянський письменник, 1962. 270 с.

2. Кого слухають українці? ЕП підбила музичні підсумки 2024 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://epravda.com.ua/weeklycharts/kogo-sluhayut-ukrajinci-ep-pidbila-muzichni-pidsumki-2024-roku-801043/>

3. Мокрик Р. Як з українців «хохлів» робили або «Україна очима російської літератури» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zbruc.eu/node/51624>

4. Образ Мазепи в поемі Пушкіна «Полтава» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://moyaosvita.com.ua/literatura/obraz-mazepi-v-poemi-pushkina-poltava/>

СТРАТЕГІЇ ПОДОЛАННЯ КОНФЛІКТІВ СЕРЕД СТУДЕНТІВ ЗВО: АНКЕТНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ В РАМКАХ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Олена Пивоваренко

Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна

Формування навичок конструктивного подолання конфліктів є невід'ємною складовою особистісного та професійного становлення майбутніх фахівців. У межах освітнього процесу надзвичайно важливо формувати у студентів психологічну грамотність, емоційну саморегуляцію та когнітивну гнучкість, як базу для конструктивної взаємодії. Дослідження стратегій подолання конфліктів дозволяє не лише виявити наявні моделі поведінки, але й діагностувати глибинні психологічні чинники, що впливають на конфліктність особистості. Вивчення цих процесів сприяє удосконаленню змісту навчально-виховної роботи.

Таким чином, вивчення конфліктної поведінки студентів не лише відповідає науково-практичним завданням сучасної психології, а й прямо впливає на якість освітнього процесу, емоційний клімат у студентському середовищі та готовність майбутніх фахівців до конструктивної комунікації у професійному житті.

Метою дослідження було не лише виявити домінуючі моделі конфліктної поведінки серед здобувачів вищої освіти, а й сформувати у них навички психологічного аналізу таких ситуацій, розвинути здатність до самоспостереження та критичної рефлексії. Також дослідження передбачало аналіз стратегій подолання конфліктів, які студенти застосовують у